

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 08-08-2018
Enhed: AELSAM
Sagsbeh.: DEPMRAL
Sagsnr.: 1804028
Dok. nr.: 642937

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 8. maj 2018 stillet følgende spørgsmål nr. 962 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed endeligt besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Flemming Møller Mortensen (S).

Spørgsmål nr. 962:

”Vil ministeren redegøre for den seneste forskning om skadevirkninger for børn og unges anvendelse af nikotin, og de seneste faglige anbefalinger på området, herunder hvor hurtigt børn og unge bliver afhængige af nikotin, og hvilken effekt nikotin har på deres indlæring og generelle trivsel?”

Svar:

Til brug for min besvarelse af spørgsmålet har ministeriet indhentet bidrag fra Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen har oplyst, at en redegørelse for den seneste forskning om de emner, som der spørges til i spørgsmålet, vil kræve en egentlig litteraturgennemgang, gennemført af eksempelvis Statens Institut for Folkesundhed. På den baggrund har ministeriet i stedet anmodet om en redegørelse for Sundhedsstyrelsens anbefalinger vedr. nikotin ift. børn og unge og en beskrivelse af baggrunden herfor.

Sundhedsstyrelsen har på den baggrund oplyst:

”Risikoen for at udvikle en rygerelateret sygdom afhænger af både dosis, dvs. antal cigaretter røget, og tid, dvs. antal år. Her er nikotinen i sig selv ikke den primære årsag til sygdommene, men det er en bagvedliggende årsag, idet nikotinen medfører afhængighed af et produkt, hvor det er vist, at op mod halvdelen af de regelmæssige brugere kan forvente at dø af en sygdom relateret til produktet. Børn og unge kan blive afhængige hurtigere end voksne.

Men da det er Sundhedsstyrelsens forståelse, at der udelukkende spørges til de potentielle skadesvirkninger, der følger af nikotinen, vil der i nærværende bidrag ikke blive gået nærmere ind i ovenstående vedr. sygdomsrisiko som følge af brug af bl.a. tobaksvarer og e-cigaretter.

Herudover er det Sundhedsstyrelsens forståelse af spørgsmålet, at der udelukkende spørges til skadesvirkninger, der opstår hos børn og unge. Det vil sige, at sundhedsskader, der kan opstå senere i livet pga. indtagelse af nikotin, ikke er inddraget i bidraget. Det handler i særlig grad om øget risiko for udvikling af hjertekarsygdomme.

Nikotins påvirkning

Nikotin er et giftstof, der dannes i tobaksplanten. Nikotin er stærkt afhængighedsskabende og findes i cigaretter, cigarer, snus, e-cigaretter og rygestopmedicin. Nikotin er et psykoaktivt stof, der påvirker hjernen og centralnervesystemet, og som kan skabe afhængighed i varierende grad.

Idet nikotin er et giftstof, kan børn, hvis de ved et uheld indtager nikotin eller får det på huden, blive forgiftet. Giftlinjen har til Sundhedsstyrelsen den 9. marts 2018 oplyst, at de i perioden den 1. januar 2015 til den 31. december 2017 har haft totalt 273 henvendelser¹. Henvendelserne fordeler sig således:

Alder ² /År	2015	2016	2017
0-5 år	25 (39 %)	21 (24 %)	32 (34 %)
6-17 år	5 (8 %)	9 (10 %)	13 (14 %)
≥18 år	34 (53 %)	59 (66 %)	48 (52 %)

2015: 16 % af henvendelserne var klassificeret som alvorlig forgiftning (manifest eller livstruende risiko).

2016: 22 % af henvendelserne var klassificeret som alvorlig forgiftning (manifest eller livstruende risiko).

2017: 11 % af henvendelserne var klassificeret som alvorlig forgiftning (manifest eller livstruende risiko).

Nikotin har negativ indvirkning på fosterets udvikling. Jo tidligere i barnets udvikling eksponeringen for nikotin finder sted, des højere er risikoen for alvorlige skader på hjernecellerne. Det ser ikke ud til, at det har en betydning for omfang eller type af skade på hjernecellerne, om eksponeringen for nikotin er vedvarende eller lejlighedsvis. Nikotin transporteres fra moderen til fosterets krop, og kan påvirke udviklingen af lungerne og give dårligere lungefunktion hos barnet. Når et foster udsættes for nikotin, øges risikoen for, at barnet bliver født for tidligt eller nedsat fødselsvægt. Udsættelse for nikotin under graviditeten kan have en negativ effekt på udviklingen af hjernen hos fostret.

Den amerikanske Surgeon General offentliggjorde i 2014 en omfattende rapport vedrørende de helbredsmæssige konsekvenser af rygning. I denne rapport konkluderes det bl.a, at "The evidence is suggestive that nicotine exposure during adolescence, a critical window for brain development, may have lasting adverse consequences for brain development"³

Hertil kommer, at jo yngre en person er ved sin rygedebut, jo højere er sandsynlighed for, at vedkommende bliver afhængig. Børn og unge kan blive afhængige hurtigere end voksne.

Nikotin kan medføre søvnbesvær. Sundhedsstyrelsen har ikke kendskab til undersøgelser, der har undersøgt om sammenhængen mellem nikotin og søvnbesvær har en effekt på indlæringsvevnen hos danske børn og unge, der bruger produkter med nikotin, såsom cigaretter eller e-cigaretter.

Sygdomsrisiko

Jævnfør ovenstående om sammenhæng mellem debutalder og risikoen for at blive afhængig af nikotin/rygning. Sandsynligheden for at kunne gennemføre et varigt rygestop falder og risikoen for at blive storrygere (≥ 15 cigaretter per dag) stiger, jo tid-

¹ Ekskl. henvendelse fra presse og lignende, om e-cigaretter.

² Giftlinjen oplyser, at årsagen til, at der kun er 246 henvendelser over de aldersfordelte, er at det i nogle henvendelser ikke er blevet registreret alder på den forgiftede.

³ U.S. Department of Health and Human Services "The Health Consequences of Smoking - 50 Years of Progress", A Report of the Surgeon General 2014

ligere en person begynder at ryge. Rygning fra en tidlig alder og omfanget øger risikoen for senere hen at få rygerelateret lungekræft og andre rygerelaterede helbredsproblemer.

Tidlig åreforkalkning i hovedpulsåren, der påvirker blodforsyning og -cirkulation, er fundet hos unge rygere.

Sundhedsstyrelsens anbefaling

Den primære årsag til, at børn og unge ikke bør introduceres til produkter indeholdende nikotin er således, dels at en tidlig debutalder øger risikoen for afhængighed, som igen øger risikoen for at blive storryger og forblive det i mange år, og dermed også risikoen for at dø af en rygerelateret sygdom, dels at nikotinbrug i sig selv – udover afhængighed – er forbundet med risiko for helbredet. Sundhedsstyrelsen anbefaler derfor, at produkter, der indeholder nikotin, ikke er tilgængelige for børn og unge. Eneste undtagelse herfor er brugen af rygestoppåparater, der er godkendt af Lægemiddelstyrelsen, i forbindelse med et rygestop. Sundhedsstyrelsen anbefaler dog i sådanne tilfælde, at nikotinholdige rygestoppåparater ikke benyttes rutinemæssigt til børn og unge, men at det kun benyttes, hvis det er ifm. professionel vejledning og støtte fra kommunens rygestoprådgiver eller egen læge, og der i samme forbindelse laves en udtrappingsplan for den unge, hvor støtte og rådgivning også er en del af planen.

Herudover anbefaler Sundhedsstyrelsen, at kvinder, der er gravide eller ammer, ikke ryger og kun benytter nikotinpræparater efter vejledning fra deres læge, af hensyn til både eget og fostrets/barnets helbred.”

Jeg kan henholde mig til Sundhedsstyrelsens oplysninger.

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby / Maria Ramskov Larsen